

Toegevoegde Waarde en Productie in LISA

TOELICHTING

Samenstelling

Bureau Louter, I&O Research - augustus 2023

Meer informatie

LISA (info@lisa.nl)

1. Wat zijn Toegevoegde Waarde en Productie?

LISA verrijkt sinds een aantal jaren haar gegevens over vestigingen en arbeidsplaatsen met cijfers over productie en toegevoegde waarde. Er zijn nu gegevens beschikbaar over de periode 2013-2022. Net als de LISA-cijfers over aantallen banen en vestigingen worden de cijfers Toegevoegde waarde en Productie ook jaarlijks bijgesteld.

De Toegevoegde Waarde en de Productie worden bepaald door combinatie van gegevens uit het LISA-bestand en gegevens van het CBS. De berekening vindt plaats door de bij het CBS beschikbare regionale totalen per sector te verdelen over de LISA-vestigingen in die regio en sector. Het model is gebaseerd op het laagst beschikbare detailniveau per sector. Denk hierbij bijvoorbeeld aan vervoer, dat gaat van binnenvaart, zeevaart tot en met luchtvaart, activiteiten die zeer van elkaar verschillen, en zo ook de gemiddelde productiviteit.

Steeds wordt uitgegaan van de Toegevoegde Waarde en Productie tegen 'basisprijzen' (zie het kader).

Toegevoegde Waarde en Productie tegen basisprijzen volgens het CBS

Toegevoegde Waarde tegen basisprijzen

De waarde van alle geproduceerde goederen en diensten (de productiewaarde of output) minus de waarde van goederen en diensten die tijdens deze productie zijn opgebruikt (het intermediair verbruik). De output is gewaardeerd tegen basisprijzen, dit is de verkoopprijs exclusief de handels- en vervoersmarge en exclusief de afgedragen productgebonden belastingen en de ontvangen productgebonden subsidies. Het intermediair verbruik is gewaardeerd tegen aankoopwaarde exclusief niet-afrekbare btw. Inbegrepen is de toegevoegde waarde van alle in Nederland opererende bedrijfseenheden, dus ook degene die in buitenlandse handen zijn. In de nationale rekeningen betekent 'bruto' vóór aftrek van het verbruik van vaste activa (afschrijvingen) en 'netto' na aftrek van het verbruik van vaste activa.

Productie tegen basisprijzen

De waarde van alle voor de verkoop bestemde goederen (ook de nog niet verkochte) en de ontvangsten voor bewezen diensten, alsmede de waarde van producten met een marktequivalent die voor eigen gebruik zijn geproduceerd zoals investeringen in eigen beheer, eigen woningdiensten en landbouwproducten voor eigen consumptie door landbouwers. De productie is gewaardeerd tegen basisprijzen.

De productiewaarde van productie voor eigen gebruik wordt berekend door de geproduceerde hoeveelheid te waarderen tegen de prijs die de producent bij verkoop zou hebben ontvangen.

2. Aandachtspunten bij gebruik

Bronvermelding

Publicatie van cijfers over Toegevoegde Waarde en Productie uit het LISA-register in artikelen en onderzoeken is slechts toegestaan met duidelijke bronvermelding (Bron: 'LISA', inclusief het jaar waarop de gegevens betrekking hebben).

Betrouwbaarheid

De cijfers over Toegevoegde Waarde en Productie worden berekend door randtotalen te verdelen over individuele vestigingen. Er is dus geen sprake van waarnemingen op vestigingsniveau. Hoewel in de berekening bronnen op het meest gedetailleerde niveau gebruikt worden blijft er sprake van een raming waarbij een foutmarge gehanteerd moet worden. Voor sommige sectoren is deze foutmarge groter dan voor andere sectoren. In bijvoorbeeld de energiesector kunnen individuele vestigingen grote invloed op de uitkomsten hebben.

Om betrouwbare resultaten te krijgen is het nodig om de gegevens van de individuele vestigingen te aggregeren tot een hoger schaalniveau. Hoe hoger het schaalniveau, hoe groter de betrouwbaarheid van de uitkomsten.

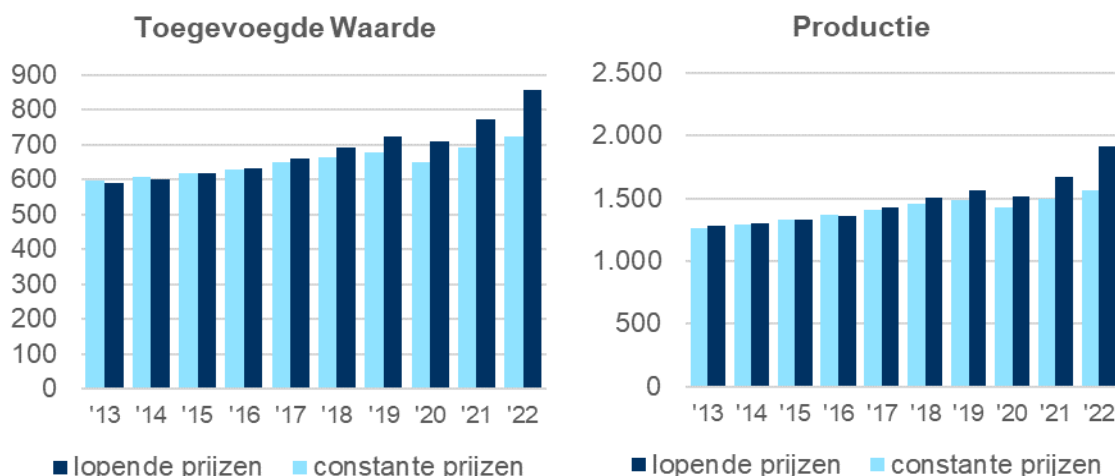
Door de grote verschillen tussen de sectoren is geen algemene vuistregel op te stellen voor het minimale aggregatieniveau. LISA kan hierbij wel adviseren. Neem daarvoor contact op via info@lisa.nl.

Het publiceren van de cijfers over Toegevoegde Waarde en Productie is enkel toegestaan op geaggregeerd niveau. Gegevens op het niveau van individuele vestigingen mogen niet gepubliceerd worden en worden daarom niet geleverd.

Lopende en constante prijzen

Bij LISA zijn de cijfers over Toegevoegde Waarde en Productie beschikbaar in lopende prijzen en constante prijzen. De waarde in lopende prijzen is de werkelijke waarde in het betreffende jaar. Deze cijfers zijn geschikt om Toegevoegde Waarde en Productiecijfers te relateren aan andere economische gegevens van hetzelfde jaar (bijvoorbeeld omzet).

De waarde in constante prijzen is de waarde gecorrigeerd voor inflatie ten opzichte van een basisjaar (2015). Deze cijfers zijn geschikt om de ontwikkeling door de tijd in beeld te brengen. Verhoging van de prijzen als gevolg van inflatie wordt dan niet meegerekend in de getoonde ontwikkeling.

3. Gegevensbronnen

Van de volgende gegevens wordt gebruik gemaakt:

- Gegevens uit het LISA-bestand ('LISA'), met per individuele vestiging het adres, de meest nauwkeurige SBI-code: de hoofdactiviteit naar SBI-(sub)klasse (5-digit niveau: 'sbi5') en het totaal aantal banen (inclusief parttime banen en uitzendkrachten). Totaal zijn er 932 sbi5-codes met personeel. Bij elke jaargang worden met terugwerkende kracht correcties doorgevoerd, bijvoorbeeld wat betreft het aantal banen, het adres en de sbi5-code. Hoewel het om een klein aantal aanpassingen gaat, kan daardoor sprake zijn van verschillen voor dezelfde vestiging tussen twee jaargangen van het LISA-bestand. Dat heeft ook invloed op de berekende Toegevoegde Waarde en Productie in die twee jaargangen. De meest recente gegevens uit LISA-jaargang t hebben betrekking op jaargang t-1 (voor LISA-jaargang 2023 is dat 2022). Dat gaat om een 'standgegeven': de situatie per 1 april van 2022 (en voor sommige registerhouders per 1 januari 2022)¹. Gegevens uit LISA verschijnen elk jaar rond april.
- Gegevens uit de Nationale Rekeningen van het CBS ('NR'). Er wordt onderscheid gemaakt naar 80 sectoren, die overeenkomen met de SBI-afdeling (2-digit: 'sbi2'). De gegevens zijn beschikbaar op nationaal niveau voor de Toegevoegde Waarde tegen lopende prijzen en constante prijzen en voor de Productie tegen lopende prijzen en constante prijzen. Voor het meest recente jaar gaat het om voorlopige cijfers, voor het op één na meest recente en eerdere jaren om definitieve cijfers. Gegevens uit de NR verschijnen op CBS Statline en de meest recente (voorlopige) cijfers hebben dan (evenals de LISA-gegevens) betrekking op het jaar daarvoor. Het gaat daarbij om een 'stroomgegeven', dus de Toegevoegde Waarde en Productie gedurende een jaar. De indeling in 80 sectoren wordt aangeduid als de 'NR80-indeling'.
- Gegevens uit de Regionaal Economische Jaarcijfers van het CBS ('REJ'). Deze vormen een onderdeel van de Nationale Rekeningen en per economische sector telt de som over de regio's op tot het nationaal totaal. Daarop bestaan overigens enkele uitzonderingen (zie het kader 'Verschillen Nationale Rekeningen en Regionaal Economische Jaarcijfers'). In de REJ zijn 21 economische sectoren onderscheiden (de REJ21-sectoren) en 52 regio's (de COROP-gebieden en de COROP-plusgebieden; deze worden verder aangeduid als de 'Cor52-indeling'). Bij de 21 sectoren gaat het om bedrijfstakken: de 'SBI-secties: 'sbi1'). Let op: de gegevens uit de REJ zijn beschikbaar voor de Toegevoegde Waarde en Productie tegen lopende prijzen².
- Gegevens uit de ProductieStatistieken van het CBS (PS). Deze geven informatie over Toegevoegde Waarde en Productie op een meer fijnmazig niveau dan de 80 sectoren uit de Nationale Rekeningen. Voor de sectoren openbaar bestuur, onderwijs en zorg (die niet worden afgedekt door de PS) verschijnen op CBS Statline specifieke statistieken. Deze worden hier aangeduid als 'PS Non-profit'. Er bestaan tussen de systematiek van de NR en de PS verschillen. Via enkele bewerkingen kunnen de gegevens uit de NR en de PS echter onderling vergelijkbaar worden gemaakt. De meest recente gegevens hebben betrekking op twee jaar eerder dan het moment dat ze op Statline verschijnen en zijn definitief.

1 Het LISA-bestand is opgebouwd uit gegevens van 17 registerhouders, waarbij de wijze van verzamelen van gegevens en registreren zo veel mogelijk gesynchroniseerd is. Vervolgens vindt centraal nog een controle- en bewerkingslag plaats, waarbij de gegevens worden geharmoniseerd.

2 Gebruikers van LISA-cijfers zullen die cijfers mogelijk in regionaal perspectief willen zetten. Dan is het noodzakelijk om goed in de gaten te houden of de LISA cijfers wel in lopende prijzen zijn. Zoals hiervoor aangegeven is het voor meerjarenanalyses verstandig om gegevens in constante prijzen te hanteren. Die zijn dan echter niet goed vergelijkbaar met de cijfers uit de REJ. Alleen voor het basisjaar (2015) zullen de gegevens overeenkomen.

Verschillen Nationale Rekeningen en Regionaal Economische Jaarcijfers

Toegevoegde Waarde en Productie worden bepaald voor vestigingen met een adres in Nederland. Voor twee sectoren uit de Nationale Rekeningen is de som over de regio's volgens de REJ voor de Toegevoegde Waarde en de Productie echter lager dan volgens de Nationale Rekeningen. Daarbij is namelijk sprake van een 'Extra regio'. Dat betreft bedrijven en instellingen zonder adres in Nederland. In de woorden van het CBS: 'Omvat de territoriale wateren, het Nederlandse deel van het continentaal plat in de Noordzee en de zogenaamde territoriale enclaves in het buitenland (Nederlandse ambassades, consulaten, militaire basis)'. Deze twee sectoren zijn:

- Delfstoffenwinning: in 2020 ongeveer 22% van de Toegevoegde Waarde en 23% van de Productie in de Extra regio
- Openbaar bestuur: 2020 0.3% van de Toegevoegde Waarde en Productie in de Extra regio

Daar staat tegenover dat vestigingen van extraterritoriale organisaties (sbi5-code 9900) niet zijn opgenomen in de Nationale Rekeningen, maar wel gevestigd zijn in Nederland (en ook banen leveren volgens het LISA-bestand). Hier zijn voor de Toegevoegde Waarde en Productie door Bureau Louter schattingen gemaakt door uit te gaan van de regiospecifieke verhoudingen van Toegevoegde Waarde per baan en Productie per baan voor de sbi5-code 8411 (Algemeen overheidsbestuur) en deze te vermenigvuldigen met het aantal banen volgens LISA per vestiging met SBI-code 9900.

In tabel 1 staat een samenvatting van de gebruikte gegevensbronnen. Weergegeven zijn de statistische bron, het type gegevens, de typen prijzen (lopend en/of constant: voor inflatie gecorrigeerd), het ruimtelijk schaalniveau waarop gegevens worden gemeten en het sectoraal schaalniveau waarop de gegevens uit de statistische bronnen beschikbaar zijn.

Tabel 1 Kenmerken statistische bronnen

Bron	Type gegevens	Prijzen	Schaalniveau	Sectorniveau
LISA	Banen		Adres	932 sectoren (sbi5)
CBS: NR (nationaal)	TW en Prod	Constant en lopend	Nationaal	80 sectoren (sbi2)
CBS: REJ	TW en Prod	Lopend	Regionaal (Cor52)	21 sectoren (sbi1)
CBS: PS en PS non-profit	TW en Prod	Lopend	Nationaal	244 sectoren

Tenslotte is gebruik gemaakt van een tabel met in het verleden bij het CBS opgevraagde gegevens over de Toegevoegde Waarde per baan en de Productie per baan. Voor deze TW/baan-fractie en Prod/baan-fractie geldt het volgende:

- Er is onderscheid gemaakt naar elf grootteklassen, namelijk vestigingen met 1 baan, met 2 banen, met 3 banen, met 4 banen, met 5 banen, met 6 banen, met 7 banen, met 8 banen, met 9 banen, met 10-99 banen en met 100 banen en meer.
- Er is een onderscheid gemaakt naar 321 sectoren (sbi5-codes of combinaties daarvan) die vallen binnen de 244 sectoren uit tabel 1. De 321 sectoren worden verder aangeduid als de 'Sec321-indeling'.
- Per sector is voor elke grootteklasse de verhouding bepaald van de TW/baan- en Prod/baan-fractie ten opzichte van het gemiddelde van de sector als geheel. Hiermee wordt recht gedaan aan het feit dat er verschillen in arbeidsproductiviteit bestaan tussen grootteklassen binnen een sector en dat die verschillen sectorspecifiek zijn.

Schattingen voor nog niet gerealiseerde nationale en regionale randen

Omdat sommige gegevens vertraagd beschikbaar komen, moeten soms schattingen worden gemaakt voor nationale en regionale 'randtotalen'. De gegevens tot en met 2022 zijn in juli 2023 opgesteld. Bekend waren toen:

- Het aantal banen uit LISA voor 2022.
- De nationale totalen voor Toegevoegde Waarde en Productie naar 80 sectoren voor 2022. Het gaat hierbij wel om 'voorlopige cijfers' van het CBS.
- De nationale totalen voor 244 PS-sectoren (die verder uitgesplitst worden naar 321 sectoren) voor 2020. Dit zijn definitieve cijfers.
- De Regionaal Economische Jaarcijfers voor 2020 naar 21 economische sectoren. Dit betreft definitieve cijfers.
- De Regionaal Economische Jaarcijfers voor 2021 voor de totale bedrijvigheid. Dit betreft voorlopige cijfers.

De PS-cijfers en de REJ-cijfers moesten dus een jaar worden opgehoogd (naar 2021).

De berekening van de Toegevoegde Waarde en Productie per vestiging in LISA heeft vervolgens zodanig plaatsgevonden dat gegevens altijd optellen tot de nationale (Nationale Rekeningen en Productiestatistieken) en regionale (Regionaal Economische Jaarcijfers) randtotalen.

Lopende en constante prijzen

Alle berekeningen zijn in termen van lopende prijzen (omdat de REJ slechts daarover informatie verschaft). Omdat in de Nationale Rekeningen voor de 80 NR-sectoren voor de Toegevoegde Waarde en de Productie zowel resultaten naar lopende prijzen als naar constante prijzen beschikbaar zijn, kunnen alle gegevens worden omgerekend van lopende prijzen naar constante prijzen. Daarbij geldt dat er geen regionale verschillen in inflatie worden gemeten en dat voor fijnmazige sectoren die binnen een NR80-sector vallen, wordt uitgegaan van dezelfde inflatiecijfers.

BIJLAGE – Tabellen

Toegevoegde Waarde en Productie, 2013-2022

Jaar	Toegevoegde Waarde		Productie	
	lopende prijzen	constante prijzen	lopende prijzen	constante prijzen
<i>bedragen x €1 miljard</i>				
2013	591	597	1.277	1.262
2014	601	607	1.297	1.288
2015	618	618	1.334	1.334
2016	633	630	1.356	1.368
2017	659	648	1.427	1.412
2018	690	663	1.510	1.462
2019	723	676	1.566	1.485
2020	709	648	1.517	1.430
2021	773	691	1.669	1.499
2022	856	724	1.914	1.566
2013	591	597	1.277	1.262

Toegevoegde Waarde en Productie per sectie, 2022

Jaar	Toegevoegde Waarde		Productie	
	lopende prijzen	constante prijzen	lopende prijzen	constante prijzen
<i>bedragen x €1 miljard</i>				
A. Landbouw, bosbouw en visserij	14,4	12,2	40,8	30,8
B. Winning van delfstoffen	12,4	2,6	15,1	6,0
C. Industrie	109,4	95,0	448,4	328,2
D. Productie, distributie, handel in elektriciteit en aardgas	15,5	10,2	33,1	20,1
E. Winning/distributie van water; afval(water)beheer, sanering	5,8	4,2	14,9	10,9
F. Bouwnijverheid	40,7	36,0	143,6	117,0
G. Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	118,8	105,8	216,2	187,4
H. Vervoer en opslag	42,5	32,3	112,7	87,0
I. Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	17,3	14,1	37,4	29,7
J. Informatie en communicatie	42,7	41,0	97,2	89,5
K. Financiële instellingen	44,0	49,8	86,8	91,2
L. Verhuur van en handel in onroerend goed	70,3	47,3	111,3	94,4
M. Advisering, onderzoek, special. zakelijke dienstverlening	70,0	65,2	152,1	137,1
N. Verhuur van roerende goederen, overige zakel. dienstverl.	57,6	45,8	101,2	83,3
O. Openbaar bestuur, overheidsdiensten, sociale verzekeringen	60,2	50,1	100,7	85,7
P. Onderwijs	41,2	31,0	53,8	41,1
Q. Gezondheids- en welzijnzorg	76,3	65,6	113,7	96,7
R. Cultuur, sport en recreatie	7,7	7,3	17,7	15,3
S. Overige dienstverlening	8,6	7,9	15,9	13,8
U. Extraterritoriale organisaties en lichamen	0,6	0,5	1,0	0,9
Totaal	856	724	1.914	1.566